

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Conciones a festo Andreae Apostoli usque ad festum ss. Innocentium - Cod. Ettenheim-Münster 207

Arnold, Arbogast

[Diessenhofen], 1638-1639

Concio in dio conceptionis B. M. Virginis - Thema

[urn:nbn:de:bsz:31-118215](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118215)

Concisio in die conceptionis B. M. Virginis.

Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.

Hac sunt verba benedictionis virginis marie humilissime
 contenti et esse offerantur, ad christi incarnationem et ca
 fienda. Virginitatis sedem dei filii carnis pro nostra salute
 assumens volens, et hoc verba quae sunt, in verbum benedictionis
 virginis aduenire dignatus est; et ideo ipsa verba sunt non
 offerunt, deuotionis pariter et instructionis, nec non miraculi
 et personae naturae; immo quoniam verba ista sunt magna deu
 tionis, et per ista verba quibus obtinuit deca virgo, pro
 genere humano, redemptione, filii dei incarnatione, et
 diuini verbi humanatione, ac per hoc est bene in nobis promo
 tionis; et ad hoc verbum caro facta est et habitauit in nobis;
 Sed et ista verba sunt et magna instructionis et documenta, quia
 quodmirabile nobis reddunt virtute, et quae sunt de virgo filii
 dei, et in carne et in ante concepit, et in se habitare promeruit.
 hoc et ad quod habet in corde, et has virtutes dei filium possidere me
 rebemur; unde petrus apostolus in suo sermone, et ait; quoniam
 magis, et virtutes notant, et redolunt in verbis virginis conspectio
 nis, ait enim; ecce, quae est prompta obedientia; Facilla domini
 quae est humilitatis experta; Fiat, quae est charitatis inflantia;
 pro seruitu tuo, quae est fidei deuota; et homo filius ipsius, ut
 dei filii in hoc corde concepit, et in se habitare dignatus
 est, et in medio. et deponit, et in exemplo de marie, humilitate,
 caritate, dilectione charitatis, et deuotam fidem habere; vide et
 Bernardus ait, Non tibi dabit dominus virtutem colere suam, nisi
 fueris uirtutibus, sed ista, ad ornatum; Sed, verba ista sunt
 magis miraculo et personae, et ad ista sunt in fuerit

regna
 eius
 in
 cor.
 1.
 2.
 ipsa
 ipse
 10.

et tam multo plus miracula subsequenda fuerit, uide qd dicitur
fieri homo, uirgo fieri mater, et sic simul et hoc
mater e. deus mirabilis. quidnam numerum uentris
consecrati reddidit. qd per quinq; uerba in carnis uoluit
fieri, sic: uide in uerbu uul: parguinq; quoy uerba, sicut
corpus consecrari in eucharistia decreuit, hoc e. n. corpus
mea qd est, dicit de substantia; uandem ad quinq; uerba
publicant uisificauit, deq; propriis est uis uisore; i. f. f. f. f. f.
quidnam numero uulnere uentris, sicut sacro corpus in signum
p. Resurrectione in spectu patuit e.

Chonistia ad auditorios ad nostra salute et ad honore
deu, gloria h. m. uirginis tres quoyore, de conce
tione h. m. uirginis afferat, qd explorat, conclusionem
sermonis meo faciam; uos ad iudate attendere, et uisite.

Prima questio e, quid uidet, hac conceptio debuerit
fieri non extra, sed in ciuitate. Et arguit qd debuit
fieri in ciuitate, quia ista conceptio ne magis congrua
fieri in loco puriore et sacro, propter aig sanctitate.
Et ciuitas oculo magis abundat, et munda e. p. q. q. q. q. q.
ager, uel mare, aut uilla, ut sit perimetro p. q. q. q. q. q.
magis debuit concipi in agro uel mare aut uilla et ista fieri
ciuitate; ista enim christi passus e, extra ciuitate ubi et
sepultus e et resurrexit, uenitq; et uisus e in stabulo; qd
uidet qd et concipi non debuit in ciuitate; sed in contra
uita et sacra scriptura; missa e, in gl. angelis Gabrielis
deu in ciuitate e. Et hanc questio ne respice uisite
Albertus magister, sup. m. h. g. e. cap. 33. qd christi de uis. con
cipi in ciuitate et non extra, quod p. m. h. g. e. r. q. q. q.
phono, ratione formae sacramentalis; hanc enim in

omni opibus suis. In mundo fecit. Quod dicitur per salia, quod idem in
 mundo quod per ne venit, ut per totos saluos faceret, ut quod ex
 deo, non ueni uocare uisus, sed per totos ad paniam; unde
 inter per totos natus, sed in ciuitate Bethleem ante hunc et
 spiritu uacuit, inter per totos conuulsus, inter Latronum cruci
 fixus; Resurrexerat quare peccatorum magis dicitur et per totos regum
 prius apparuit; Et idem in de hinc concipere in mari, quo longum est per totos.
 nec in hinc et longum est hinc, nec in campo, quod est longum aggressum
 malum; sed in ciuitate, quod est proprius locus hominum per totos; nec in
 villa, sed in ciuitate, quam ciuitate solent magis, quam in villa
 per totos honore multiplicari; villani enim in plerisque sunt et la
 conibus magis et dicitur; cuius obsequium et obsequium et dicitur in uocantibus
 magis obsequium solent uocantibus; ut in quodammodo quod est in offeru
 ratione per totos, et solent hominum uocantibus per totos ad paniam
 conuulsus dicitur, in ciuitate, et non alibi debuit concipere; nec obsequium
 quod est in ciuitate per totos, sepultus et resurrexit, quod est conceptio
 concipuit in matris et idem in secreto et debuit; et in hinc
 et per totos et sepultura et Resurrectio congruunt in hinc
 in ciuitate in hinc concipuit debuit, ut obsequium, quod pro magis pecca
 toribus uocantibus; et in uocantibus suis, ut dicitur, quod sua uita uocantibus ad
 caeleste Regnum uia fuit; et in portam per totos et sepultus et
 Resurrectio, ad obsequium, quod est in hinc passione, morte et Resur
 rectione et liberatione, ad quod est conuulsio et per totos, id quod est in
 portam fuerit quod est.

Sed, nec in hinc hinc, ut per totos hinc et illigenda
 naturam, quod est in hinc hinc, in hinc ciuitate fuit ad hinc hinc
 unde dicitur de ea ait, Gloriosa dicitur sunt de de ciuitate acis.
 Et uocantibus, quod ipsa fuit ciuitas murata, et in hinc, in hinc
 fronte parietis, et hinc hinc hinc et hinc hinc, et in
 conuulsio hinc hinc hinc, et hinc hinc, hinc hinc per
 in hinc hinc hinc, hinc hinc hinc hinc hinc,

nae: carna, a victoria tentatione, & in tubu unum fitato po,
ulosa a aqua, id e, gratia fluminis irrigata e.

Tertio, rade fructificationis. qd n. s. chris conceptio n.
et incarnatione, fructus nobis in calce accrebat civilitatib;
id e, ut estimo iam non ho pitas et fides, s. cuis sacrum
et domestica nec, ut s. paucis ait; Ergo congruo et conuenient
fuit natus ac datus in civitate, in hoc mundo, in respondere
nos et eius? parafituras in calce civitate e.

Tu q. n. s. d. ubi chris de uari. conceptio in Regione
galilea. Inquis q. non qd curi nissa et promissa tui.
quidam; unde dicit; non s. nissa ne ad oues, s. perierunt
domo israhel; math. 23. Unde et in iudicia e. nato ab pessa
ign. in terra iudaeorum conceptio debuit. l. R. s. m. contra
nra s. s. s. mag. c. 34. q. annunciatione et conceptio
galilea; p. n. d. r. h. o. r. e. s. u. e. o. p. e. r. a. t. i. o. n. i. s. q. d. n. i. n.
carne fuit, ut episcopus et gentes saluaret, et dca in h
gione q. ab utriq. inhabitat, conceptio et annuatiio n.
id debuit; non n. neg iudaeorum tui s. et gentium; gali
laea id non solum e iudaeis s. et a gentibus inhabitatib; i. s. a.
patet apud episc. q. cap. i. r. a. n. s. e. p. o. d. e. n. o. g. a. l. i. l. e. a. e. n. n. i. s. p. o. n. d. i.
q. habitabat in t. a. n. e. b. i. s. u. d. i. l. u. c. e. m. a. g. n. a. i. n. h. a. b. i. t. a. n. t. i. b; R.
gionu v. m. o. n. e. m. o. r. t. i. s. s. u. t. o. r. t. a. e. t. e. s. e.

Seco, Notioa nominis et interpretationis; Alia n. n.
interpretat, Reuelatio, sive vox migratio; Et hac ad qd
carriatione facta sunt secreti reuelatio, quando querit
q. erit in palio apud oem et luce habitus inaccessibilis, qua
nemo unq. uidit; v. n. b. i. s. i. q. u. a. t. h. o. c. c. a. r. n. o. f. a. c. t. u. s. e. t. u. i. d. i.
et cap. salutare dei nostris; q. u. i. d. i. m. o. g. l. o. r. i. a. e. i. u. s. s. i. u. l. t.
in hac incarnatione facta, maxima vox migratio ad hunc
v. n. b. i. s. i. q. u. a. t. h. o. c. c. a. r. n. o. f. a. c. t. u. s. e. t. u. i. d. i.

notionem de servitute in libertate filio suo, et quod notat
de humanitate in divinitate, et quae transmigratione
primus id est, aetas, id est, ultimus, id est, humanitate in unum
florat in unum, in gratia e.

Ad obiectum respondet, quod Christus non solum ipse ait sed et gentibus
promissus est; unde scriptum est non auferam scepterum de Juda
et non auerit e mittentem et dicitur et dicitur gentibus; et sic
patet et ad prophetas scribitur de uocatione gentium, in soliloquio
dicitur promissus est, unde sunt pariter Christus iacobus, et idem dicitur
quidam et dicitur, referendo, sciendo, monendo; et hoc solum pro
fidei, et ad gratiam hominum, prout et per palmam, quae Christus
missus, illigunt pro Nicolao de Syria, prout et per palmam, quae Christus
primo et per palmam missus fuit iudeis, et ideo in propria persona
ad dicitur, non iudeis, neque ad iudaeos, neque ad quosquam in
casu et padeo ad, in seipso quod dicitur ecclesia in iudea gentium
fundata; unde scriptum est prout prout iudeis et gentibus de uocato
ad prout iudeis; fuit et Christus missus gentibus, et per palmam e.

Et uelut tertio, haec transmissio et conceptio debuit fieri
in, non alibi, quae in notat et l. scriptum in contrarium, quod non
quae ista conceptio fuit in iherosolima oiuu. quod reprobat locum dicitur
missus, hoc est, templum non in iherosolima fundatum, quod
dicitur ibi corripit, sed in ciuitate iherosolima, et tunc, ubi
habitare solebat gloria dicitur l. ad quaestione respondet pro la
tholico doctorum, quod Christus non debuit alibi corripit, quod in Na
zareth; prout, notat prophetam. Isa. 11. Quod dicitur
Virga de radice iesse, uis in ueritate hebraica habet, et
Nabares de radice eius ascendet; uis propter ieronimus conue
niens; Nam in Bernard. et Alcori. sup. missus, nec non
pro Franciscus naroni, et latius et lucuberris proferat dicitur;
quod Cuiusdam Naboneth, uocatum Christus de iherosolima con
gruit in eius interpretatione; Nam pro theonymum notat

doctore ecclesie primo; et ab eodem interpretatus, munda. ¹⁰⁰
et sic conuenit conceptus christi; de Virgine mundissima, ¹⁰¹
tanta puritate nihil. Quia maior sub Deo illi non est, et sic
lectura, ad laudem patris et conceptus, sed sine omni peccato; sed in
partibus interpretatus, et laudatus, et hoc conuenit conceptus christi.
et sic sunt flores quibus, et purissimis et subtilissimis virgula
tunc non est aliquid corruptione virgula; sic etiam de purissimis
virginis sanguine et conceptus absque corruptione; quod
interpretatus, et interpretatus, id est, sanctus et ocusus, et hoc congru-
it, quia in ista conceptione mater nouum fuit plantam sancti
fructu; Sanctus enim tabernaculum fuit purissimus.

Ad hanc quod in contrarium est, sic Albertus, quod hanc conceptus
debet fieri in loco sanctissimo et dignissimo, sed non locus
sanctificat hominem, uel dignificat; quod patet in conuerso uel
tunc locus dignificat et sanctificat; uide dignitas loci et
sanctitas et ad hoc dignificante uel sanctificante; ista ergo in ora-
torio Beatae Virginis fuit dignissima habitatio; tunc ergo sanctissima
Virgo super os exaltatur et ibi habitauit; tunc ergo super se exercebat
nobilissimam orationem, uel aliam orationem et contemplationem et humilissimam
orationem benedictione Virginis, et super os arata erat meo et
ad beneficia spualia; dignus ergo fuit hoc oratorium illo templo
cfundatio, in quo fiebat mactatio et haec mactatio et tunc
ficatio. Amplius propter secretum, et hanc congruit misterio
non dicebat, ut hanc conceptionem fieret in templo, sed magis in illo
secretum, et dignissimo oratorio Beatae Virginis oratorio debuit christi conueni-

per se quod ergo fidelis ad quod aduere diuina sapientia
filius et conceptus, quia dignissimo fuit locum elegerit conceptionem
in oratorio B. M. Virginis; et ad hoc, si aliquid affuerit
in illo oratorio secretum hunc, illo uel illud quomodo et V. Maria
lacrymas pro filio Deo secus stantibus, uel de conceptione
humano generari, illo uel illud magis ergo secretum in aeternum.

ad gaudium, ut conu't putat, q' hora serotina Argaly Bustam
virgine saluauerit, ab hora Aurora recessit e.

Quoad tertium tempus ad abatem effecta regressu' etiam, q'
chris' obseruauit, suis obseruata, et porre mundi, qd, si quoniam
quotta abate mundi chris' sit incarnatus! dico sic honoratur.
et Francisc. maron. q' si facta abate, in qua q' em' et pleni,
nido et perfectio. ut hinc mundi in sexta die exiit, sic in
septa abate sit repositus, i' sta, ut prima abate fuit ab sedam
usq' ad Noe; i' dicitur a Noe usq' ad Abraham; i' sta, ab Abraham usq'
ad moysen; i' sta, a moysen usq' ad dauidam; i' sta, a dauidam
usq' ad chris'. i' sta, a chris' usq' ad hunc mundum, quod si ne mundi
sed et porre humanae generati' hinc: qd, si q' quotta gener'
ratione chris' sit incarnatus! dico, q' si sedam usq' ad chris'
fuerunt generationes. 75. sicut habet luc. 3. cap. in quo
usq' Caymoro Numero, de signis. usq' quady, q' in dampni
sanctio in carnis gradum ad pleni iudice laudis diuina
et exis, et porre Virginit' de re deca; qd, si q' in qua
abate d. Virgo concepit chris', dico, q' post. re. Anus, et po
perit ante. etc.

Attende, quod d. v. maria habuerit gaudia duodecim, in
conceptione filij; primo gaudium habuit, qd, si q' perfect'
et sine sanctificata; sedmo gaudium habuit, qd, si q' in gratia et
suis plendat' me fuit confirmata et q'ntata; iudice, qd, si q' non
fuit sine sup' ordo creatura pura et callent' fuit repleta.
et q' q' de p'seruantia, in gratia et stabilitate finali
fuit certificata; et q' q' q' de uirginitate et sine
ad corruptione grauidata, uirgo et mater e. et q' q' q'
fuit a iud. factu fecundata et filio dei inhaerata; i' d.
qua boni et iustis e. ap. v. qua magna multitudo dicitur dicit
tue, dicit; et q' q' q' qua luce diuina fuit irradiata; et q' q' q'

quia fuit sibi dei facta revelata: si v. paulo, moysi concessum &
divinitate vidisse, nullo magis merito petri: quod quia fuit placen-
tiam vocata esse factam, quo nil deo potest magis, primum forma, accepit
si ma, dignissima, sanctissima, plenissima, effectissima, am-
plissima, quia genuit creatorem: unde, et de amplissima humana generis
et reparatio fuit ea mediantem nichilominus implota, et pro se fuerat, et
et hoc dicitur ipsa am dicitur, et generationis: unde, et carnalis sua
portio in christo fuit divinitate unita, et sic in ea se facta humana
natura sume dignificata: unde, et ipsa fuit super omnia creaturas et al-
tera, et gloria, meritum et gloria &

Sed et quod pulcherrimum, quod nobis dulcoris consolationis divinae sit delibutum
et cor, tu agnosce, se esse matrem dei, purissimam, dilectissimam, et ad
laudem dignissimam, neco in hunc mundum, et prout ista generis humano
apud patrem, sui sanguinis portione, vel corpus in christo. Divinitate
unita, et ab omni creatura adoranda, super omnia se et alia
et mundum dominum effecta: et miratur, et certe de his mania et stulticia
in ipso, in deo salutari suo, et laeta gestat filium dei in utero,
et de ipsa dicit in hoc incommensurabili suo gaudio, audiat, et congratula-
mini mihi, et diligite me, quod est cum parvula, placui et hinc
et de meis visceribus genui deum et hominem; congratulanti mihi populus
et Angeli, Archangeli, et throni, et si quis calce istas utriusque; con-
gratula mihi et sancti patres, patriarchi, propheti, Reges,
et principes populi; congratulanti mihi et gentes, divites et pauperes,
virgines et mulieres, pueri et senes; congratulanti mihi, inquit, et
maria, et maducipites ut a me dicerentur, et de gratia mea
repleantur: quod est una meo deus meo deus, et effectus
conde me sanis ante, quia ecce deus unum pro dilectione unum
et deo factum meo gesto in utero; quid est, quia meo sacrificio
concessum. Oportet et vobis salutem et gloriam sempiternam &

1. membra Virgo, floruit, virtutibus affectibus nobis in
 exemplum, ad imitandum 2. ad speculandum 3. ad affectum 4. per me
 floruit forma vera pietatis, quae non peccat, nec si omni
 fuerit peccata, sed nobis in exemplum 2. floruit in virtute obedientiae
 3. virtute continentiae sanctitatis munditiae 4. virtute modestiae
 5. virtute fortitudinis 6. virtute profundae et humilitatis
 7. virtute pietatis et misericordiae 8. virtute honestatis 9.
 virtute continentiae 10. virtute puritatis virginitatis 11. vir-
 tute generationis actionis et laudis divinae, magnificat aeternae 12.
 virtute sanctae et severitatis etc.

